

Hatósági ellenőrzések gyakorlata és tapasztalatai hazánk GMO mentességének megőrzése érdekében

Magyarország GMO mentességének fontossága

- Alkotmányunk rögzíti, hogy mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Ennek a jognak az érvényesülését Magyarország a genetikailag módosított szervezetektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekkel és ivóvízzel, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmével teremti meg.
- A magyar árukukorica az egész világpiacon értékesíthető a GMO-mentessége miatt, illetve
- a kukorica vetőmag előállítás során a GMO-mentes országban könnyebben biztosítható a GMO-mentes vetőmag tételek előállítása
- Hazánk GMO-mentessége egy plusz érték az agráriumban, az agrártermelésben, az élelmiszertermelésben, amely külföldi, illetve belföldi piacokon is megjelenhet.

Kapcsolódó jogszabályok I.

1. A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló **327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet 6. § (3)** bekezdésében a vetőmagvak és vegetatív szaporítóanyagok géntechnológiai eredetének vizsgálata, hatósági ellenőrzése tekintetében eljáró hatóságként a Kormány az MgSzH-t jelöli ki.

Kapcsolódó jogszabályok

A szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozatalról szóló
2003. évi LIII. törvény,

valamint a végrehajtására kiadott 48/2004. (IV.21.) FVM
rendelet A szántóföldi növényfajok vetőmagvainak
előállításáról és forgalomba hozataláról

**50. § j) pontja elrendeli, hogy a vetőmagtétélek
egyáltalán nem tartalmazhatnak GMO-t.**

48/2004. (IV.21.) FVM rendelet

GÉNTÉCHNOLÓGIÁVAL MÓDOSÍTOTT SZERVEZETTEL SZENNYEZETT VETŐMAGRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

52/A. § (1) Géntechnológiával módosított szervezettel szennyezett vetőmagot vagy szaporítóanyagot (együtt a továbbiakban: szennyezett vetőmag) Magyar Köztársaság területén tilos

a) forgalomba hozni, vagy

b) köztermesztésbe bocsátani.

(2) A magyarországi előállítású vetőmag esetén annak előállítója, más esetben az első magyarországi forgalomba hozója felel annak géntechnológiával módosított szervezettel történő szennyezéstől való mentességéért.

52/B. § (1) A szennyezett vetőmagot tartalmazó tételt annak birtokosa – szennyezésről történő tudomásszerzést követően haladéktalanul – köteles elkülöníteni, továbbá a szennyezés tényéről nyomon követhető módon értesíteni a forgalmazói láncban előtte, illetve utána következő személyt, valamint mindezekről tájékoztatni az MgSzH-t.

48/2004. (IV.21.) FVM rendelet

52/C. §

(1) Az MgSzH a szennyezett vetőmag tekintetében az 54. §-ban foglaltak szerint jár el. A szennyezett vetőmag köztermesztésbe bocsátása esetén az érintett kultúra, valamint az MgSzH által meghatározott pufferzónán belül található ivarilag kompatibilis növényfajt tartalmazó növényi kultúra zárolását rendeli el. A zárolt kultúra nem takarítható be.

(2) A zárolt vetőmagot annak birtokosának, illetve növényi kultúrát a földhasználónak meg kell semmisíteni oly módon, hogy a szennyezés ne terjedhessen tovább.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak elmaradása esetén az MgSzH a kötelezett költségére végezteti el a megsemmisítést, melyet a kötelezett köteles eltűnni.

GMO hatósági ellenőrzések 2011. évben

1. Rendeletek alapján
2. 2011. április 27-én a Dr. Fazekas Sándor, Vidékfejlesztési Miniszter a vetőmagok esetében fokozott GMO ellenőrzést rendelt el.
3. A mintavételeket a megyei kormányhivatalok Növény és Talajvédelmi Igazgatóság Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyeleti Osztály vetőmagfelügyelői végezték el.

GMO hatósági eljárások

1. Harmadik országból származó import tételek esetén:
 - 1.1. Importáló bejelenti a vetőmagtétel mennyiségét és tároló helyét a területileg illetékes kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatóság Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyeleti Osztálynak.
 - 1.2. 5 munkanapon belül a hatósági tételt reprezentáló mintavételt az osztály vetőmagfelügyelője elvégzi.
 - 1.3. A minta felküldése az MgSzH Központi Laboratóriumba a bejelentő feladata.
 - 1.4. 30 napon belül kell hivatalos laboratóriumi eredményt kell adni az MgSzH NKI Laboratóriumnak.

Jelenlegi időszakban 6-8 nap.

 - 1.4.1 Pozitív gyanú esetén átkerül az MgSzH ÉTBI laboratóriumba további vizsgálatra. A további vizsgálat időtartama függ az azonosíthatóság nehézségétől.
 - 1.5. Mindkét laboratórium pozitív eredménye alapján az MgSzH NKI azonnal hivatalos értesítést küld az importálónak a hatósági eljárás megindításáról .
 - 1.6. Az ügyfél azonosítása és a tétel esetleg új tárolásának megállapítása után azonnal hatósági zárat rendel el az MgSzH NKI és előírja a tétel megsemmisítését.

GMO hatósági eljárások

2. Európai Unióból származó tételek esetén:

- 2.1. Importáló bejelenti a vetőmagtétel mennyiségét és tároló helyét a területileg illetékes kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatóság Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyeleti Osztálynak. Az adatokat továbbítja az MgSzH NKI-nak, akik 5 munkanapon belül kockázat elemzés alapján kijelölik a tételek 10 %-át mintavételre.
- 2.2. 5 munkanapon belül a hatósági tételt reprezentáló mintavételt az osztály vetőmagfelügyelője elvégzi.
- 2.3. A minta felküldése a Központi Laboratóriumba a bejelentő feladata.
- 2.4. 30 napon belül kell hivatalos laboratóriumi eredményt adni az MgSzH NKI Laboratóriumnak.
Jelenlegi időszakban 6-8 nap.
- 2.4.1 Pozitív gyanú esetén átkerül az MgSzH ÉTBI laboratóriumba további vizsgálatra. A további vizsgálat időtartama függ az azonosíthatóság nehézségétől.
- 2.5. Mindkét laboratórium pozitív eredménye alapján az MgSzH NKI azonnal hivatalos értesítést küld az importálónak a hatósági eljárás megindításáról .
- 2.6. Az ügyfél azonosítása és a tétel esetleg új tárolásának megállapítása után azonnal hatósági zárat rendel el az MgSzH NKI és előírja a tétel megsemmisítését.

GMO hatósági eljárások

3. Magyarországi termelésből származó tételek esetén:

- 3.1. Importáló bejelenti a vetőmagtétel mennyiségét és tároló helyét a területileg illetékes kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatóság Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyeleti Osztálynak. A felügyelő a fémzárolás során minden vetőmagtételből GMO mintát képez és minden huszadik tételt felküldi vizsgálatra.
- 2.3. A minta felküldése a Központi Laboratóriumba a bejelentő feladata.
- 2.4. 30 napon belül kell hivatalos laboratóriumi eredményt adni az MgSzH NKI Laboratóriumnak.
Jelenlegi időszakban 6-8 nap.
- 2.4.1 Pozitív gyanú esetén átkerül az MgSzH ÉTBI laboratóriumba további vizsgálatra. A további vizsgálat időtartama függ az azonosíthatóság nehézségétől.
- 2.5. Mindkét laboratórium pozitív eredménye alapján az MgSzH NKI azonnal tértivevénnyes hivatalos értesítést küld az importálónak a hatósági eljárás megindításáról .
- 2.6. Az ügyfél azonosítása és a tétel esetleg új tárolásának megállapítása után azonnal hatósági zárat rendel el az MgSzH NKI és előírja a tétel megsemmisítését.

GMO vizsgálatok 2011. évben

3. Laboratóriumi vizsgálatok elvégzése az MgSzH Laboratóriumaiban történt.
- 3.1 Az MgSzH Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Központi Vetőmagvizsgáló Laboratóriumának eredménye a CaMV 35S screening kvalitatív PCR módszerrel 0,1%-os kimutatási határ mellett pozitív vagy negatív.
- 3.2 Pozitív eredmény esetén megvizsgálta a mintát az MgSzH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság Élelmiszer Mikrobiológiai Nemzeti Referencia Laboratóriuma, amely laboratórium GMO mennyiségi és minőségi meghatározást is végez. (LOQ:<0,1%)

Pozitív eredmények értékelése

- A fals eredmények elkerülésére p35S esetében karfiol mozaik vírusra is teszteltük a pozitív mintákat.
- Például 8 db repce vetőmagtétel esetén szántóföldön vírussal fertőzött növényállományból származó vetőmag pozitív eredményt mutatott az első szűrő vizsgálatok során.

GMO laboratóriumi eredmények

2012. március 01-ig

3. MgSzH Laboratóriumaiban megvizsgált tételek száma 2012. III. 01-ig 1.167 db összesen (összes növényfajra vonatkozóan).

Ebből

kukorica 699 db, amelyből 10 db pozitív eredmény mindkét laboratóriumban júliusig, 11 db pozitív augusztus 1-től 2012 III. 01.-ig,

szója 53 db, amelyből 5 pozitív eredmény ,

csemege és pattogatott kukorica 204 db,

repce 34 db, pozitív eredmény nem volt.

paradicsom, tökfélék, padlizsán 177 db,

A 2011. évre terjedő időszakban összesen **26 db** pozitív vizsgálati eredmény született.

Éves tételszám a GMO ellenőrzésben részesítendő fajok esetében (2012)

Faj	Éves mintaszám*	Ellenőrzési minták száma		
		Magyarországi előállítás	Import	Összesen
Hibridkukorica	6000	300	300	600
Szója	173	10	20	30
Káposztarepce	540	10	40	50
Len	10	1	1	2
Rizs	5	1	1	2
Csemege/pattogató kukorica	300	3	80	83
Mindösszesen	7028	325	442	767

Kereskedelmi ellenőrzések 2012-ben

- Vetőmagpiaci ellenőrzések árusító helyeken (bolti ellenőrzés- 50 db minta)
- Tavaszi technológiai ellenőrzések keretében mintavételek vetőgépből (növényvédelmi felügyelők- 50 db minta)

Pozitív GMO laboratóriumi eredmények utáni hatósági eljárások

1. Megsemmisítés elrendelése vetőmagüzemben.(850 zsák szója, 66 zsák kukorica)
2. Vetés utáni laboratóriumi kimutatás esetén növénykultúra megsemmisítésének elrendelése.
Érintett kukorica és szója terület nagysága együttesen 4.917 ha.
Érintett kukorica terület nagysága 4.674 ha.
Érintett szója terület nagysága 243 ha.
Érintett vetőmagzsák (kukorica) mennyisége: 6341 db.

GMO-szennyezett kukorica lehetséges megsemmisítési módjai I.

A megsemmisítési módok a helyszíni körülmények és a növény fiziológiai érettségi állapotától függően változtak. A következő megsemmisítési lehetőségekre volt mód:

- ***kukorica virágzása előtt:***
 - tárcsázás utáni leszántás
 - földre szecskázás utáni leszántás
- ***kukorica virágzása időszakában – elszállítás nélkül – kizárólag az alábbi megsemmisítési módokra volt lehetőség:***
 - tárcsázás utáni leszántás
 - földre szecskázás utáni leszántás

GMO-szennyezett kukorica lehetséges megsemmisítési módjai II.

- ***kukorica virágzása után:***

- a leszecskázott kukorica összegyűjtése a tábla szélére ideiglenes tározóba, majd a tejsavas erjedést követően a tábla mellett történő feletetés
- nagy átmérőjű fóliahengerbe történő silózás, majd a tejsavas erjedést követően a siló összegyűjtése és elszállítása zárt szerelvényű gépjárművel – az MgSzH külön hozzájárulásával.
- bioetanol vagy biogáz célra történő levágás, annak zárt szerelvényű szállítóeszközzel történő elszállítása bioetanol vagy biogáz üzembe
- a betakarított kukoricamag elégetése
- égetés céljából zárt szerelvényű szállító eszközzel való elszállítása hőerőműbe
- eseti kérelemre kiadott egyedi engedély alapján: zárt kocsiszerelvényben állattartó telepre történő szállítás után 92%-os propionsavas erjesztésre

GMO-szennyezett kukorica lehetséges megsemmisítési módjai III.

- Az MgSzH egyetlen esetben adott egyedi engedélyt a zárt kocsiszerelvényben állattartó telepre történő szállítás után elvégzett 92%-os propionsavas erjesztésre.

A három érintett telephely közül az egyiknél nem volt bizonyítható a propionsavas kezelés megtörténte, amely miatt az MgSzH feljelentést tett a Legfőbb Ügyészségnél.

Megsemmisítés hatósági ellenőrzése

A Növény és Talajvédelmi Igazgatóság a falugazdászokkal együtt ellenőrizte a vetőmagtételék és a növényállomány megsemmisítésének tényét, amelyet jegyzőkönyvben rögzített.

A növényállomány megsemmisítését követően az érintett területen a következő évben folyamatosan figyelemmel kell kísérni az árvakelést és gondoskodni kell az azonnali, de legkésőbb a virágzás előtti folyamatos megsemmisítéséről.

Kártalanítás

1. A géntechnológiával módosított szervezettel szennyezett szaporítóanyag felhasználása miatt kárt szenvedett termelők kártalanítása előirányzat felhasználásáról szóló 95/2011. (X. 14.) VM rendeletben foglaltak alapján a kártalanítás során kormányhivatalok az alábbi feladatokat látták el.

A károsult termelő kárfedező juttatás iránti igényét a megyei kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságánál 2011. november 4-ig, írásban kellett jeleznie. Kárfedező juttatásra az a károsult termelő volt jogosult, aki a felmerült kárigényéről nem mondott le, azt másra nem engedményezte. A kárfedező juttatással fedezett kár más forrásból megtérülő részét visszafizetési kötelezettség terheli. A Magyar Agrárkamara a kárfedező juttatás megfizetésére 2011. november 25-ig engedményezési szerződést kötött a károsult termelőkkel; a juttatást a Vidékfejlesztési Minisztérium 2011. december 10-ig folyósította.

Adataink szerint 266 ha területre került kifizetésre 360.000 Ft/ha.

GMO vizsgálatra vonatkozó várható jogszabály változások

1. A szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 50. §-ának j) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A 2 kilogrammot meghaladó tömegű vetőmagvak harmadik országból történő importja esetén az importáló az MgSzH részére köteles a beszállított vetőmagtételről az alábbi adatokat, valamint dokumentumokat szolgáltatni:]

„j) kukorica, szója és repce esetén – a 49. § (3) bekezdés a) pont 3. alpontja szerint a vetőmag-minősítés tekintetében egyenlősített harmadik országból származó vetőmagtétel kivételével – a géntechnológiával módosított szervezettől való mentességre (a továbbiakban: GMO mentesség) vonatkozó akkreditált laboratóriumi mérési jegyzőkönyvet.”

GMO vizsgálatra vonatkozó várható jogszabály változások

2. Az R. IV. fejezete a következő 50/B. §-sal egészül ki:

„50/B. § (1) Minden, az Európai Unió más tagállamából, valamint a 49. § (3) bekezdés a) pont 3. alpontja szerint a vetőmag-minősítés tekintetében egyenlősített harmadik országból származó kukorica, szója és repce vetőmagtétel esetén a vetőmagtételt Magyarországon első alkalommal forgalomba hozónak a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról szóló .../2012. (...) VM rendelet (a továbbiakban: MódR.) hatálybalépésétől számított két évig a vetőmagtétel beérkezését követően haladéktalanul, legfeljebb 5 napon belül írásban tájékoztatnia kell az MgSzH-t a vetőmagtétel beszállításának tényéről, valamint mennyiségéről. A bejelentő a tétel GMO mentességének igazolására a 6. számú melléklet szerinti nyilatkozatot teheti.

GMO vizsgálatra vonatkozó várható jogszabály változások

3. Az R. IV. fejezete a következő 50/B. §-sal egészül ki:

(2) Az MgSzH az (1) bekezdés szerint bejelentett vetőmagtétel GMO mentességét kockázatértékelés alapján vizsgálja. Az MgSzH-nak a bejelentést követően legkésőbb 5 napon belül jeleznie kell a vizsgálati szándékát. A vizsgálati szándék jelzésétől számított 5 napon belül az MgSzH-nak, illetve a megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatóságának mintát kell vennie. Az MgSzH-nak a vizsgálati eredményt a mintavételtől számított 30 napon belül a bejelentő rendelkezésére kell bocsátania. A vetőmagtétel forgalmazása a vetőmagtétel vizsgálati eredményétől függően kezdhető meg. Amennyiben a mintavételtől számított 30 napon belül nem áll eredmény rendelkezésre, a vetőmagtétel forgalmazása megkezdhető.

GMO vizsgálatra vonatkozó várható jogszabály változások

4. Az R. IV. fejezete a következő 50/B. §-sal egészül ki:

(3) A Magyarországon előállított vetőmagtételek esetén a fémzároltató a MódR. hatálybalépésétől számított két évig a fémzárolás kezdeményezésekor mellékelheti a 6. számú melléklet szerinti nyilatkozatot. Az MgSzH, illetve a fémzárolás helye szerint illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága kockázatértékelés alapján a fémzárolás alkalmával mintát vehet az adott vetőmagtétel (2) bekezdés szerinti eljárásban az MgSzH által történő vizsgálatára.

(4) Amennyiben az (1) és (3) bekezdés szerinti két éves bejelentési időszak alatt vagy ezt követően az MgSzH a forgalomba hozott vetőmagtételről megállapítja, hogy géntechnológiával módosított szervezetből áll, vagy ilyen tartalmaz, a Magyarországon első alkalommal forgalomba hozónak, illetve a fémzároltatónak a vizsgálati eredményről való tájékoztatás kézhezvételétől számított további két éven keresztül be kell jelentenie az általa forgalomba hozni kívánt vetőmagtételt az (1) és (3) bekezdés szerint.

GMO vizsgálatra vonatkozó várható jogszabály változások

5. Az R. IV. fejezete a következő 50/B. §-sal egészül ki:

(5) Amennyiben az MgSzH laboratóriumi vizsgálati eredménye eltér az (1) és (3) bekezdés szerinti nyilatkozatban foglaltaktól az MgSzH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága az 54. §-ban foglaltak szerint jár el. A zárolt tétel nem forgalmazható. A zárolt vetőmagot annak birtokosának az MgSzH, illetve az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága által meghatározott módon meg kell semmisítenie.

**Köszönöm szépen a
figyelmet!**

